

Sedmična kolumna visokog predstavnika za BiH Christiana Schwarz-Schillinga: “Vrijeme je da ponovo bude pokrenuta reforma ustava”

U proteklih deset dana sam se u odvojenim sastancima susreo sa liderima političkih stranaka zajedno sa ambasadorom SAD, šefom Delegacije Evropske komisije i njemačkim ambasadorom, koji predstavlja Predsjedništvo EU, kako bismo razgovarali o najvećem i vjerovatno najvažnijem političkom izazovu sa kojim se ova zemlja suočava – reformi ustava.

Cilj ovih sastanaka, koji su izazvali mnogo špekulacija u medijima, bio je da se ocijene stavovi prema jednom institucionalizovanom procesu reforme ustava koji će ovu zemlju povesti naprijed i pomoći joj da se osposobi za izazove euro-atlantskih integracija.

Bosna i Hercegovina ima posebno složen ustavni aranžman. Postojeća organizacija je dogovorena u Daytonu, tokom mirovnih pregovora nakon gotovo četiri godine rata i sastavni je dio Mirovnog sporazuma.

Mirovni sporazum je pomogao da se okonča rat te je omogućio Bosni i Hercegovini da tokom proteklih 12 godina ide naprijed i da uspostavi mir i sigurnost. Ali je isto tako napravio komplikovanu i neefikasnu strukturu koja će sve više ometati budući razvoj ove zemlje.

Postojeći aranžman funkcionira ali je isti zahtijevao česte intervencije visokog predstavnika kako bi se deblokirali politički zastoji.

Sada, kada se proces implementacije mira, a sa njim i institucija visokog predstavnika, postepeno približavaju kraju – a euro-atlantske integracije predstavljaju ključni zadatak – vrijeme je da se izvrši reforma ustava i kreira stabilna, samoodrživa i efikasna državna struktura.

Prva faza pregovora između stranačkih lidera koja je za cilj imala reformu ustava započela je 2005. godine i odigrala se u konstruktivnoj atmosferi. Rezultat ovih pregovora bio je paket ustavnih amandmana koji su bili krajnje blizu usvajanja u aprilu prošle godine i za koji su nedostajala samo dva glasa za potrebnu dvotrećinsku većinu u parlamentu.

Takozvani aprilski paket i dalje ostaje predmet razmatranja, i ukoliko bude usvojen u sadašnjoj formi ili revidiranoj formi, predstavljao bi važan korak naprijed. Međutim, to ne bi bio kraj ovog procesa već početak.

Druge zemlje koje su provele uspješnu reformu ustava obično su upostavljale komisije i razgovore o reformi ustava kako bi obezbijedile institucionalni okvir za jedan sveobuhvatan proces uz mogućnost uključivanja domaćih i međunarodnih eksperata koji posjeduju profesionalno znanje.

Kao što sam rekao u svom obraćanju Parlamentarnoj skupštini početkom ove sedmice, Bosni i Hercegovini je potreban sličan institucionalizovan i transparentan proces, postavljen u okviru institucija zemlje – prvenstveno u Parlamentu – a koji će predvoditi političari BiH uz doprinos cjelokupnog bosanskohercegovačkog društva, uključujući i civilno društvo, te potpomognut posredovanjem i pomoći međunarodne zajednice.

Na sastancima koje smo moje kolege i ja održali sa stranačkim liderima tokom protekle sedmice, saslušali smo stavove i tražili preuzimanje obaveze za uspostavljanje takvog procesa.

Zadovoljan sam što mogu reći da je većina stranačkih lidera bila konstruktivna u ovim razgovorima i da su pokazali spremnost daseodmaknu od jednostranih izjava i izjava u medijima koje privlače pažnju kako bi se angažovali na praktičnom dijalogu u okviru institucionalizovanog procesa reforme ustava.

Budući je reforma ustava gotovo uvijek dugoročan pothvat, takav proces se mora otpočeti sada, kako bi se mogli postići rezultati tokom mandata ovog parlamenta.

Međunarodna zajednica – naročito Evropska unija i Sjedinjene Američke Države – su spremne da pruže pomoć davanjem odgovarajućih smjernica, ali u konačnici ovu reformu moraju voditi i o njoj postići sporazum politički lideri Bosne i Hercegovine. Ovo će zahtijevati konstruktivan angažman i spremnost da se postignu kompromisna rješenja.

Nadam se da će tokom narednih dana biti moguće pokrenuti proces čiji će vrhunac biti postizanje sporazuma koji će i uspješno izbalansirati interese svih naroda u Bosni i Hercegovini i pomoći da se ubrza proces euro-atlantske integracije BiH.

Christian Schwarz-Schilling je visoki predstavnik međunarodne zajednice i specijalni predstavnik Evropske unije u Bosni i Hercegovini.